

O scenariuszu

Sami decydujemy jak wygląda nasze najbliższe otoczenie, pokój czy dom. Nie każdy ma jednak świadomość, że również od niego zależy to, jak będzie wyglądało jego osiedle i miasto. Aktywowanie mieszkańców miasta do współdecydowania o swojej małej ojczyźnie jest celem Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego. Kreowanie aktywnych postaw społecznych już od najmłodszych lat jest ideą słuszną z wychowawczego punktu widzenia i cenną dla prawidłowego rozwoju każdej wspólnoty. Ogromny potencjał twórczy, świeżość spojrzenia młodego pokolenia od zawsze były przyczynkiem rzeczy wielkich i pięknych.

Proponowane zajęcia propagują ideę Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego i są okazją do zaprojektowania swojej wymarzonej przestrzeni. Uczniowie na pierwszych zajęciach zapoznają się z ideą Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego, zaś na kolejnych zaprezentują własny projekt parku lub innego obiektu podnoszącego atrakcyjność miasta. Na koniec opiszą go we wniosku – tak jak czynią to mieszkańcy miasta składający propozycje zadań do budżetu partycypacyjnego.¹

Temat lekcji: „Gdyby to od nas zależało...”. Olsztyński Budżet Obywatelski – ćwiczenia z demokracji partycypacyjnej.

Poziom edukacyjny: IV (szkoła ponadgimnazjalna)

Rekomendowany czas²: trzy jednostki lekcyjne (135 min.)

Cele lekcji:

Główny:

Uczeń

- rozumie ideę postawy obywatelskiej poprzez ćwiczenia z demokratycznego sposobu podejmowania decyzji.

Operacyjne:

Uczeń

- wie, czym jest Olsztyński Budżet Obywatelski, docenia szanse, jakie stwarza obywatelom miasta, potrafi poprawnie złożyć wniosek,
- zna sposoby aktywnego uczestnictwa w życiu miasta oraz dylematy związane ze zdolnością osiągnięcia porozumienia i podejmowania decyzji,
- zdobywa, wartościuje, stosuje wiedzę na temat lokalnego środowiska obywatelskiego,
- stosuje nowe technologie w odpowiednich fazach realizacji projektu,
- rozwija kluczowe umiejętności:
 - a) generowania pomysłów,
 - b) prezentowania i uzasadniania swoich propozycji,
 - c) krytycznego i konstruktywnego odnoszenia się do pomysłów własnych i innych,
 - d) negocjowania celem osiągnięcia porozumienia,
 - e) pracy zespołowej.

¹ Materiał dydaktyczny powstał w oparciu o przewodnik dla nauczycieli poświęcony nauczaniu kompetencji obywatelskich „CIVICO - Rozwój kompetencji obywatelskich wśród uczniów” oraz treści dydaktyczne udostępniane przez Fundację Uniwersytet Dzieci.

² Scenariusz zakłada jedną jednostkę lekcyjną na wprowadzenie zagadnień konsultacji społecznych, budżetu partycypacyjnego oraz określenie szczegółów projektu edukacyjnego. Dwie kolejne poświęcone są na prezentacje projektów wykonanych przez uczniów i wypełnienie wniosku.

Podstawa programowa ³

zakres podstawowy:

Współdziałanie w sprawach publicznych. Uczeń współpracuje z innymi – planuje, dzieli się zadaniami i wywiązuje się z nich; sprawnie korzysta z procedur i możliwości, jakie stwarzają obywatelom instytucje życia publicznego; zna i stosuje zasady samoorganizacji i samopomocy.

zakres rozszerzony:

Uczeń opisuje formy aktywności obywateli w ramach społeczności lokalnej, regionu, państwa oraz na poziomie globalnym; w miarę możliwości uczestniczy w wybranym działaniu.

Zalecenia podstawy programowej:

Kierunki edukacji obywatelskiej. Udział w życiu lokalnej społeczności.

Ważnym elementem procesu nauczania powinno być włączanie uczniów w życie lokalnej społeczności, poprzez obserwacje i badania różnych aspektów jej funkcjonowania, a także działania uczniów na jej rzecz.

Prawdziwe problemy, debaty, głosowania i działania.

Podczas zajęć uczeń powinien odnosić się do realnych problemów życia publicznego, brać udział w debatach, uczestniczyć w głosowaniach oraz podejmować działania społeczne. Szkoła powinna stworzyć takie możliwości, by każdy uczeń choć raz do roku wziął udział w społecznym działaniu.

Metody nauczania.

Edukacyjny projekt uczniowski. Ze względu na cele przedmiotu wiedza i społeczeństwo, na III etapie edukacyjnym około 20% treści nauczania określonych w podstawie programowej tego przedmiotu powinno być realizowanych w formie uczniowskiego projektu edukacyjnego, a na IV etapie edukacyjnym co najmniej 10%. Uczniowski projekt edukacyjny powinien mieć charakter zespołowy, choć poszczególne zadania mogą być wykonywane indywidualnie. Wskazane jest, by każdy uczeń uczestniczył w co najmniej jednym projekcie w każdym roku nauczania przedmiotu.

Materiały dydaktyczne:

- komputery,
- aparaty foto,
- materiały do rysowania,
- materiały do budowania modeli itd.
- dokumenty regulujące przebieg Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego

Lekcja daje szerokie pole do wykorzystywania różnych narzędzi, z uwzględnieniem nowych technologii. Oto kilka przykładów:

- zdjęcia cyfrowe (np. z telefonu komórkowego), funkcja przeglądania zdjęć i przybliżania detali; obróbka zdjęć (np. PaintShop), zaznaczanie sugerowanych zmian na zdjęciu; collage robione z kilku zdjęć,
- rysowanie ręczne,
- program PowerPoint z wykorzystaniem zdjęć, tekstów, filmów video,
- budowanie modeli LEGO,
- budowanie trójwymiarowych obiektów w Google.

³ Podstawa programowa z komentarzami. Tom 4. Edukacja historyczna i obywatelska w szkole podstawowej, gimnazjum i liceum <http://www.bc.ore.edu.pl/Content/228/Tom+4+Edukacja+historyczna+i+obywatelska+w+szkole+podstawowej%2C+gimnazjum+i+liceum.pdf>

Metody pracy:

- asymilacji wiedzy: pogadanka, dyskusja,
- samodzielnego dochodzenia do wiedzy: metoda problemowa,
- praktyczna: metoda projektu edukacyjnego.

Przebieg lekcji:

Faza wstępna 10 minut

1. Etap wprowadzenia w tematykę, badania sytuacji, zasygnalizowania problemu.

Na początku lekcji należy zaciekawić tematyką demokracji partycypacyjnej poprzez odniesienia do najbliższej, znanej uczniowi rzeczywistości (okolicy domu, szkoły). Nauczyciel inicjuje rozmowę:

- *Jak Wam się mieszka w okolicy?*
- *Co chcielibyście zmienić w swoim najbliższym otoczeniu?*
- *Może w pobliżu brakuje skateparku albo ścieżek do jazdy na rolkach?*
- *Co zrobić, aby to zmienić?*
- *Jak można wpływać na decyzje władz miasta?*

Faza właściwa 25 minut

2. Wskazanie możliwości rozwiązania problemu.⁴

KONSULTACJE SPOŁECZNE.

Wyjaśnij uczniom:

- *Czym są konsultacje społeczne?*

Konsultacje społeczne są częścią procesu budowania wspólnoty lokalnej. Polega on na poznawaniu perspektyw i potrzeb innych, na wspólnym namyśle nad konkretnymi rozwiązaniami i działaniami, wreszcie na przekonaniu, że celem tych działań jest wspólne dobro. To duże wyzwanie, jakie stoi przed administracją i obywatelami. Jednym z kroków w tym kierunku jest uczynienie reguł konsultacji.

- *Kto je organizuje?*

Konsultacje są organizowane przez podmioty, które chcą zasięgnąć opinii publicznej, chcą się dowiedzieć, czego oczekują obywatele danej społeczności.

- *Jakie formy mogą mieć?*

Stosowane formy konsultacji w Olsztynie to:

- 1) spotkania z mieszkańcami umożliwiającego wyrażenie opinii oraz składanie propozycji i opinii
- 2) warsztaty dla mieszkańców umożliwiające zdobycie wiedzy na temat konsultowanego przedsięwzięcia i wypracowanie rozwiązań;
- 3) zbieranie opinii lub propozycji na piśmie, w tym drogą elektroniczną;
- 4) badania ankietowe, w tym ankiety on-line;
- 5) zamieszczanie zagadnień do konsultacji na portalu konsultacje.olsztyn.eu;
- 6) zebrania z przedstawicielami organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy;
- 7) przekazywanie do zaopiniowania projektu dokumentu Radzie Działalności Pożytku Publicznego;
- 8) przekazywanie do zaopiniowania projektu dokumentu organizacjom pozarządowym za pomocą poczty elektronicznej;
- 9) badania jakościowe i ilościowe, w tym reprezentatywne badania opinii publicznej.

⁴ Przed zajęciami nauczyciel powinien zapoznać się z informacjami zamieszczonymi na stronie internetowej www.obo.olsztyn.eu

➤ *Jak w nich uczestniczyć?*

Najlepiej śledzić stronę www.konsultacje.olsztyn.eu oraz olsztyńskie media. Tam można znaleźć ogłoszenia o trwających i planowanych konsultacjach społecznych organizowanych przez Urząd Miasta Olsztyna. Można korzystać z zaproszeń na spotkania otwarte, można uczestniczyć w warsztatach lub po prostu wysłać swoją opinię mejlem lub zamieścić na forum na platformie do konsultacji społecznych swój wpis, wyrażający nasze zdanie w konsultowanym temacie.

➤ *Jakich efektów można się spodziewać?*

Efekt konsultacji społecznych to więcej informacji na temat inwestycji, przedsięwzięcia czy jakiegoś rozwiązania (np. gdzie powinien stanąć pomnik twórcy Internetu?) To poznanie opinii różnych ludzi o różnych zawodach, zainteresowaniach czy wieku. Efekt konsultacji to zawsze rodzaj współpracy nad problemem do rozwiązania. Nie zawsze nasze zdanie znajdzie odzwierciedlenie w ostatecznym rozwiązaniu, ale zawsze będzie elementem podejmowania decyzji.

BUDŻET PARTYCYPACYJNY.

Wyjaśnij uczniom:

➤ *Czym jest Olsztyński Budżet Obywatelski?*

Olsztyński Budżet Obywatelski to rodzaj konsultacji społecznych, podczas których mieszkańcy decydują o tym, co powinno być zrealizowane z budżetu miasta w kolejnym roku. Jest to rodzaj uczestnictwa w decydowaniu o wydatkach miasta. Budżet obywatelski to projekty zaproponowane przez mieszkańców i wybrane przez mieszkańców w drodze głosowania.

➤ *Kto i jak może złożyć propozycję projektu do realizacji w ramach OBO?*

Przede wszystkim to budżet mieszkańców Olsztyna. W zasadach stworzonych na potrzeby OBO jest kilka zapisów dotyczących, tego kto i jak może składać propozycje do OBO:

§ 4. Propozycję projektu do zrealizowania w ramach budżetu obywatelskiego może zgłosić:

- 1) każdy mieszkaniec/mieszkanca Olsztyna, który ukończył 13 rok życia,
- 2) organizacja pozarządowa posiadająca siedzibę na terenie Olsztyna.

§ 5. 1. Formularz zgłoszenia projektu dostępny jest w Biurze Obsługi Klienta Urzędu Miasta i na stronie internetowej: www.obo.olsztyn.eu.

2. Projekty mogą dotyczyć wszystkich spraw, które mieszczą się w katalogu zadań własnych i zleconych gminy i powiatu.

3. Wypełnione formularze można złożyć:

- a) w Kancelarii Ogólnej Urzędu Miasta. Pl. Jana Pawła II 1,
- b) w Punkcie Obsługi Mieszkańców zlokalizowanym w Galerii Warmińskiej przy ul. J. Tuwima 26,
- c) w siedzibach Rad Osiedli,
- d) w Olsztyńskim Centrum Organizacji Pozarządowych, ul. T. Szewczenki 1,
- e) listownie na adres: Biuro Komunikacji i Dialogu Obywatelskiego, Urząd Miasta, Plac Jana Pawła II 1 10-101 Olsztyn z dopiskiem „Olsztyński Budżet Obywatelski”,
- f) poprzez elektroniczną Skrzynkę Urzędu Miasta Olsztyna na platformie E-puap.

4. W celu usprawnienia procesu zgłaszania projektów, zgłaszający mogą skorzystać z pomocy punktu informacyjno-konsultacyjnego Urzędu Miasta Olsztyna.

5. Złożony projekt nie może przekraczać limitu środków przeznaczonych na realizację zadań w danym roku.

➤ *Jak głosować?*

Głosujemy po prostu wybierając najważniejsze naszym zdaniem projekty. Jeden osiedlowy i jeden ogólnomiejski. Elektronicznie i tradycyjnie. Elektronicznie za pomocą telefonu lub tabletu lub komputera. Odwiedzamy stronę www.glosujobo.olsztyn.eu i postępujemy zgodnie ze wskazówkami zawartymi na stronie. Instrukcję głosowania można też pobrać ze strony www.obo.olsztyn.eu
O głosowaniu mówią też zasady olsztyńskiego budżetu partycypacyjnego:

- § 8.** 1. Mieszkańcy i mieszkanki, którzy ukończyli 15 rok życia wybierają projekty do realizacji poprzez głosowanie.
2. Podczas głosowania należy udostępnić głosującym pełne opisy wszystkich projektów. Opisy projektów będą znajdować się również na stronie internetowej: www.obo.olsztyn.eu.
3. Głosowanie odbywa się drogą elektroniczną na stronie www.obo.olsztyn.eu oraz poprzez wypełnione kolejno ponumerowane karty do głosowania.
4. Na czas głosowania udostępnione będą punkty z dostępem do Internetu oraz punkty do głosowania za pomocą kolejno ponumerowanych kart do głosowania. Lista punktów oraz terminy głosowania będą udostępnione na stronie www.obo.olsztyn.eu.
- § 9.** 1. Głosujący może oddać jeden głos na projekt ogólnomiejski i jeden głos na projekt osiedlowy.

➤ *Tworzenie własnego projektu zadania do realizacji w ramach OBO.*

Wyobraźcie sobie, że w Waszej gminie mieszkańcy mogą decydować, o tym, na co samorząd powinien wydać pieniądze z budżetu miasta (gminy). Waszym zadaniem będzie stworzenie własnego projektu obywatelskiego, który będzie zaspokajał najważniejsze potrzeby Waszego otoczenia (miasta, osiedla, dzielnicy, okolic domu lub szkoły). Np. wszyscy znacie park [5], który znajduje się w okolicy. To piękny, ale niezagospodarowany teren. Zastanówcie się, jak chcielibyście, aby wyglądał? Co powinno się w nim znajdować, żeby mieszkańcy czuli się tam dobrze i chętnie spędzali tam czas. Stwórzcie jego wizualizację w formie np. prezentacji multimedialnej. Projektując go, pamiętajcie o tym, by spełnić nie tylko swoje oczekiwania, ale też innych osób, które w przyszłości będą z niego korzystały. Będziemy pracować w zespołach 4-osobowych. Każdy zespół otrzyma kartę pracy [6] ze szczegółowym planem pracy i kryteriami, jakie powinien spełnić Wasz projekt. Efekty pracy zaprezentujecie na forum klasy podczas kolejnych zajęć (za tydzień). [7] W ramach głosowania wyłonimy zwycięską koncepcję i opiszemy ją w specjalnym wniosku [8] – bardzo podobnym do tego, jaki składają mieszkańcy naszego miasta. Od prawdziwego różni się on jedynie tym, że zostały w nim pominięte kwestie finansowe. W bardzo podobny sposób wygląda proces zgłaszania wniosków w rzeczywistości. Jeśli projekt spełni wymagania formalne zawarte w zasadach OBO, zostanie poddany pod publiczne głosowanie, czyli takie, w którym wezmą udział wszyscy mieszkańcy miasta. W tym roku głosowanie odbywa się we wrześniu w dniach 12 – 27. Można głosować elektronicznie i tradycyjnie – www.glosujobo.olsztyn.eu

⁵ Może to być plac, teren niezagospodarowany lub inny obiekt wymagający rewitalizacji; powinien być konkretnym, lokalnym, realnie istniejącym miejscem.

⁶ Załącznik 1 - karta pracy powinna być w formie pisemnej, podana do wiadomości każdego uczestnika projektu.

⁷ W fazie końcowej, "zwycięzca" może być wyłoniony poprzez głosowanie lub klasa może pracować jako grupa, aby wybrać na przykład 3-5 funkcje, na które wszyscy się zgadzają. Podobnie, klasa może zidentyfikować punkty sporne: w jakich dziedzinach trudno jest dojść do porozumienia - i dlaczego?

⁸ Załącznik 2

Faza podsumowująca 10 min.

W ramach podsumowania sprawdź, jak uczniowie rozumieją omawiane pojęcia (konsultacje społeczne, budżet partycypacyjny). Zainicjuj rozmowę na temat tego, co dzieje się w naszej okolicy. Przekaż zdobyte przed zajęciami informacje dotyczące odbywających się w okolicy konsultacji społecznych.

- Czy wzięlibyście udział w takich konsultacjach?
- Czy podejmowane tematy są dla was ważne?
- O co gmina powinna pytać mieszkańców w ramach konsultacji społecznych?
- Zastanówmy się, dlaczego warto śledzić to, o co pytają mieszkańców urzędnicy i brać udział w konsultacjach organizowanych w okolicy. Jakie dostrzegacie w tym korzyści?

Autor: mgr Anna Struk, nauczyciel dyplomowany, egzaminator OKE.

KARTA PRACY
projektu rewitalizacji parku

A. Zespół realizujący:

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

B. Plan pracy:

- ✓ Etap badania sytuacji i określenia aktualnego statusu obiektu (parku).
- ✓ Zdefiniowanie propozycji – *Jeśli to zależało od nas ...*
- ✓ Opis propozycji (cechy, przemyślenia, argumenty) wraz z elementami wizualnymi.
- ✓ Wybór formy prezentacji projektu.
- ✓ Przedstawienie projektu na forum klasy (czas prezentacji maks. 10 min.)

C. Aspekty uwzględnione w projekcie:

- ✓ ruch (samochody, rowery, rolki, piesi, sklepy, parkingi),
- ✓ estetyka (dekoracje, fontanna, ławki, otwarte przestrzenie, itp.),
- ✓ środowisko naturalne (drzewa, trawa, kwiaty, itp.),
- ✓ elementy symboliczne (rzeźby, przestrzenie reklamowe, symbole religijne),
- łatwość obsługi (dostęp do osób, które mają trudności z chodzeniem)
 - ✓ toalety publiczne,
 - ✓ kultura (rynki, imprezy, pochylnie dla skaterów, scena itp.).

D. Forma projektu:

Lekcja daje szerokie pole do wykorzystywania różnych narzędzi, z uwzględnieniem nowych technologii. Oto kilka przykładów:

- ✓ zdjęcia cyfrowe (np. z telefonu komórkowego), funkcja przeglądania zdjęć i przybliżania detali; obróbka zdjęć (np. PaintShop), zaznaczanie sugerowanych zmian na zdjęciu; collage robione z kilku zdjęć,
- ✓ rysowanie ręczne,
- ✓ program PowerPoint z wykorzystaniem zdjęć, tekstów, filmów video,
- ✓ budowanie modeli LEGO,
- ✓ budowanie trójwymiarowych obiektów w Google.

E. Termin realizacji: 7 dni

**Formularz zgłoszeniowy
proponycji zadania do III edycji Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego**

(Prosimy czytelnie wypełnić formularz, podać dane umożliwiające kontakt do wnioskodawcy oraz podpisać)

1. Tytuł zadania *(nie więcej niż 15 słów)*

.....
.....
.....

2. Rodzaj zgłaszanego zadania

lokalne

osiedle :

- Brzeziny Dajtki Generałów Grunwaldzkiego Gutkowo Jaroty Kętrzyńskiego
 Kormoran Kortowo Kościuszki Likusy Mazurskie Nad Jez. Długim Nagórki
 Pieczewo Podgrodzie Podleśna Pojezierze Redykajny Śródmieście Wojska Polskiego
 Zatorze Zielona Górka

ogólnomiejskie

3. Opis zadania *(Proszę opisać, co dokładnie ma zostać wykonane oraz wskazać lokalizację proponowanego zadania)*

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Uzasadnienie realizacji zadania (Proszę opisać jaki problem rozwiąże zrealizowane zadanie i jakie korzyści przyniesie dla lokalnej społeczności)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Kontakt do autorów propozycji zadania.

Imię i nazwisko	Kontakt (e-mail, telefon)	Oświadczam, że jestem mieszkanką/mieszkańcem Olsztyna i ukończyłam/łem 13 rok życia (podpis)

Zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. Z 2002 r. Nr 101, poz. 926 z późn. zm.) wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych dla potrzeb niezbędnych do weryfikacji poprawności danych w ramach prowadzonych konsultacji społecznych dotyczących Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego.

Świadomy odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań, wynikającej z art. 233 § 1 kodeksu karnego, oświadczam, iż wszystkie podane w ofercie oraz załącznikach informacje są zgodne z aktualnym stanem prawnym i faktycznym.

Wiem, że podanie danych jest dobrowolne oraz że mam prawo kontroli przetwarzania danych, które mnie dotyczą, prawo dostępu do treści swoich danych i ich poprawienia. Administratorem danych osobowych jest Prezydent Miasta Olsztyna.

Podpis

.....

O scenariuszu

Sami decydujemy jak wygląda nasze najbliższe otoczenie, pokój czy dom. Nie każdy ma jednak świadomość, że również od niego zależy to, jak będzie wyglądało jego osiedle i miasto. Aktywowanie mieszkańców miasta do współdecydowania o swojej małej ojczyźnie jest celem Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego. Kreowanie aktywnych postaw społecznych już od najmłodszych lat jest ideą słuszną z wychowawczego punktu widzenia i cenną dla prawidłowego rozwoju każdej wspólnoty. Ogromny potencjał twórczy, świeżość spojrzenia młodego pokolenia od zawsze były przyczynkiem rzeczy wielkich i pięknych.

Proponowane zajęcia propagują ideę Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego i są okazją do zaprojektowania swojej wymarzonej przestrzeni. Uczniowie na pierwszych zajęciach zapoznają się z ideą Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego, zaś na kolejnych zaprezentują własny projekt parku lub innego obiektu podnoszącego atrakcyjność miasta. Na koniec opiszą go we wniosku – tak jak czynią to mieszkańcy miasta składający propozycje zadań do budżetu partycypacyjnego.¹

Temat lekcji: „Gdyby to od nas zależało...”. Olsztyński Budżet Obywatelski – ćwiczenia z demokracji partycypacyjnej.

Poziom edukacyjny: IV (szkoła ponadgimnazjalna)

Rekomendowany czas²: trzy jednostki lekcyjne (135 min.)

Cele lekcji:

Główny:

Uczeń

- rozumie ideę postawy obywatelskiej poprzez ćwiczenia z demokratycznego sposobu podejmowania decyzji.

Operacyjne:

Uczeń

- wie, czym jest Olsztyński Budżet Obywatelski, docenia szansę, jakie stwarza obywatelom miasta, potrafi poprawnie złożyć wniosek,
- zna sposoby aktywnego uczestnictwa w życiu miasta oraz dylematy związane ze zdolnością osiągnięcia porozumienia i podejmowania decyzji,
- zdobywa, wartościuje, stosuje wiedzę na temat lokalnego środowiska obywatelskiego,
- stosuje nowe technologie w odpowiednich fazach realizacji projektu,
- rozwija kluczowe umiejętności:
 - a) generowania pomysłów,
 - b) prezentowania i uzasadniania swoich propozycji,
 - c) krytycznego i konstruktywnego odnoszenia się do pomysłów własnych i innych,
 - d) negocjowania celem osiągnięcia porozumienia,
 - e) pracy zespołowej.

¹ Materiał dydaktyczny powstał w oparciu o przewodnik dla nauczycieli poświęcony nauczaniu kompetencji obywatelskich „CIVICO - Rozwój kompetencji obywatelskich wśród uczniów” oraz treści dydaktyczne udostępniane przez Fundację Uniwersytet Dzieci.

² Scenariusz zakłada jedną jednostkę lekcyjną na wprowadzenie zagadnień konsultacji społecznych, budżetu partycypacyjnego oraz określenie szczegółów projektu edukacyjnego. Dwie kolejne poświęcone są na prezentacje projektów wykonanych przez uczniów i wypełnienie wniosku.

Podstawa programowa ³

zakres podstawowy:

Współdziałanie w sprawach publicznych. Uczeń współpracuje z innymi – planuje, dzieli się zadaniami i wywiązuje się z nich; sprawnie korzysta z procedur i możliwości, jakie stwarzają obywatelom instytucje życia publicznego; zna i stosuje zasady samoorganizacji i samopomocy.

zakres rozszerzony:

Uczeń opisuje formy aktywności obywateli w ramach społeczności lokalnej, regionu, państwa oraz na poziomie globalnym; w miarę możliwości uczestniczy w wybranym działaniu.

Zalecenia podstawy programowej:

Kierunki edukacji obywatelskiej. Udział w życiu lokalnej społeczności.

Ważnym elementem procesu nauczania powinno być włączanie uczniów w życie lokalnej społeczności, poprzez obserwacje i badania różnych aspektów jej funkcjonowania, a także działania uczniów na jej rzecz.

Prawdziwe problemy, debaty, głosowania i działania.

Podczas zajęć uczeń powinien odnosić się do realnych problemów życia publicznego, brać udział w debatach, uczestniczyć w głosowaniach oraz podejmować działania społeczne. Szkoła powinna stworzyć takie możliwości, by każdy uczeń choć raz do roku wziął udział w społecznym działaniu.

Metody nauczania.

Edukacyjny projekt uczniowski. Ze względu na cele przedmiotu wiedza i społeczeństwo, na III etapie edukacyjnym około 20% treści nauczania określonych w podstawie programowej tego przedmiotu powinno być realizowanych w formie uczniowskiego projektu edukacyjnego, a na IV etapie edukacyjnym co najmniej 10%. Uczniowski projekt edukacyjny powinien mieć charakter zespołowy, choć poszczególne zadania mogą być wykonywane indywidualnie. Wskazane jest, by każdy uczeń uczestniczył w co najmniej jednym projekcie w każdym roku nauczania przedmiotu.

Materiały dydaktyczne:

- komputery,
- aparaty foto,
- materiały do rysowania,
- materiały do budowania modeli itd.
- dokumenty regulujące przebieg Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego

Lekcja daje szerokie pole do wykorzystywania różnych narzędzi, z uwzględnieniem nowych technologii. Oto kilka przykładów:

- zdjęcia cyfrowe (np. z telefonu komórkowego), funkcja przeglądania zdjęć i przybliżania detali; obróbka zdjęć (np. PaintShop), zaznaczanie sugerowanych zmian na zdjęciu; collage robione z kilku zdjęć,
- rysowanie ręczne,
- program PowerPoint z wykorzystaniem zdjęć, tekstów, filmów video,
- budowanie modeli LEGO,
- budowanie trójwymiarowych obiektów w Google.

³ Podstawa programowa z komentarzami. Tom 4. Edukacja historyczna i obywatelska w szkole podstawowej, gimnazjum i liceum <http://www.bc.ore.edu.pl/Content/228/Tom+4+Edukacja+historyczna+i+obywatelska+w+szkole+podstawowej%2C+gimnazjum+i+liceum.pdf>

Metody pracy:

- asymilacji wiedzy: pogadanka, dyskusja,
- samodzielnego dochodzenia do wiedzy: metoda problemowa,
- praktyczna: metoda projektu edukacyjnego.

Przebieg lekcji:

Faza wstępna 10 minut

1. Etap wprowadzenia w tematykę, badania sytuacji, zasygnalizowania problemu.

Na początku lekcji należy zaciekawić tematyką demokracji partycypacyjnej poprzez odniesienia do najbliższej, znanej uczniowi rzeczywistości (okolicy domu, szkoły). Nauczyciel inicjuje rozmowę:

- *Jak Wam się mieszka w okolicy?*
- *Co chcielibyście zmienić w swoim najbliższym otoczeniu?*
- *Może w pobliżu brakuje skateparku albo ścieżek do jazdy na rolkach?*
- *Co zrobić, aby to zmienić?*
- *Jak można wpływać na decyzje władz miasta?*

Faza właściwa 25 minut

2. Wskazanie możliwości rozwiązania problemu.⁴

KONSULTACJE SPOŁECZNE.

Wyjaśnij uczniom:

- *Czym są konsultacje społeczne?*

Konsultacje społeczne są częścią procesu budowania wspólnoty lokalnej. Polega on na poznawaniu perspektyw i potrzeb innych, na wspólnym namyśle nad konkretnymi rozwiązaniami i działaniami, wreszcie na przekonaniu, że celem tych działań jest wspólne dobro. To duże wyzwanie, jakie stoi przed administracją i obywatelami. Jednym z kroków w tym kierunku jest uczynienie reguł konsultacji.

- *Kto je organizuje?*

Konsultacje są organizowane przez podmioty, które chcą zasięgnąć opinii publicznej, chcą się dowiedzieć, czego oczekują obywatele danej społeczności.

- *Jakie formy mogą mieć?*

Stosowane formy konsultacji w Olsztynie to:

- 1) spotkania z mieszkańcami umożliwiającego wyrażenie opinii oraz składanie propozycji i opinii
- 2) warsztaty dla mieszkańców umożliwiające zdobycie wiedzy na temat konsultowanego przedsięwzięcia i wypracowanie rozwiązań;
- 3) zbieranie opinii lub propozycji na piśmie, w tym drogą elektroniczną;
- 4) badania ankietowe, w tym ankiety on-line;
- 5) zamieszczanie zagadnień do konsultacji na portalu konsultacje.olsztyn.eu;
- 6) zebrania z przedstawicielami organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy;
- 7) przekazywanie do zaopiniowania projektu dokumentu Radzie Działalności Pożytku Publicznego;
- 8) przekazywanie do zaopiniowania projektu dokumentu organizacjom pozarządowym za pomocą poczty elektronicznej;
- 9) badania jakościowe i ilościowe, w tym reprezentatywne badania opinii publicznej.

⁴ Przed zajęciami nauczyciel powinien zapoznać się z informacjami zamieszczonymi na stronie internetowej www.obo.olsztyn.eu

➤ *Jak w nich uczestniczyć?*

Najlepiej śledzić stronę www.konsultacje.olsztyn.eu oraz olsztyńskie media. Tam można znaleźć ogłoszenia o trwających i planowanych konsultacjach społecznych organizowanych przez Urząd Miasta Olsztyna. Można korzystać z zaproszeń na spotkania otwarte, można uczestniczyć w warsztatach lub po prostu wysłać swoją opinię mejlem lub zamieścić na forum na platformie do konsultacji społecznych swój wpis, wyrażający nasze zdanie w konsultowanym temacie.

➤ *Jakich efektów można się spodziewać?*

Efekt konsultacji społecznych to więcej informacji na temat inwestycji, przedsięwzięcia czy jakiegoś rozwiązania (np. gdzie powinien stanąć pomnik twórcy Internetu?) To poznanie opinii różnych ludzi o różnych zawodach, zainteresowaniach czy wieku. Efekt konsultacji to zawsze rodzaj współpracy nad problemem do rozwiązania. Nie zawsze nasze zdanie znajdzie odzwierciedlenie w ostatecznym rozwiązaniu, ale zawsze będzie elementem podejmowania decyzji.

BUDŻET PARTYCYPACYJNY.

Wyjaśnij uczniom:

➤ *Czym jest Olsztyński Budżet Obywatelski?*

Olsztyński Budżet Obywatelski to rodzaj konsultacji społecznych, podczas których mieszkańcy decydują o tym, co powinno być zrealizowane z budżetu miasta w kolejnym roku. Jest to rodzaj uczestnictwa w decydowaniu o wydatkach miasta. Budżet obywatelski to projekty zaproponowane przez mieszkańców i wybrane przez mieszkańców w drodze głosowania.

➤ *Kto i jak może złożyć propozycję projektu do realizacji w ramach OBO?*

Przede wszystkim to budżet mieszkańców Olsztyna. W zasadach stworzonych na potrzeby OBO jest kilka zapisów dotyczących, tego kto i jak może składać propozycje do OBO:

§ 4. Propozycję projektu do zrealizowania w ramach budżetu obywatelskiego może zgłosić:

- 1) każdy mieszkaniec/mieszkanica Olsztyna, który ukończył 13 rok życia,
- 2) organizacja pozarządowa posiadająca siedzibę na terenie Olsztyna.

§ 5. 1. Formularz zgłoszenia projektu dostępny jest w Biurze Obsługi Klienta Urzędu Miasta i na stronie internetowej: www.obo.olsztyn.eu.

2. Projekty mogą dotyczyć wszystkich spraw, które mieszczą się w katalogu zadań własnych i zleconych gminy i powiatu.

3. Wypełnione formularze można złożyć:

- a) w Kancelarii Ogólnej Urzędu Miasta. Pl. Jana Pawła II 1,
- b) w Punkcie Obsługi Mieszkańców zlokalizowanym w Galerii Warmińskiej przy ul. J. Tuwima 26,
- c) w siedzibach Rad Osiedli,
- d) w Olsztyńskim Centrum Organizacji Pozarządowych, ul. T. Szewczenki 1,
- e) listownie na adres: Biuro Komunikacji i Dialogu Obywatelskiego, Urząd Miasta, Plac Jana Pawła II 1 10-101 Olsztyn z dopiskiem „Olsztyński Budżet Obywatelski”,
- f) poprzez elektroniczną Skrzynkę Urzędu Miasta Olsztyna na platformie E-puap.

4. W celu usprawnienia procesu zgłaszania projektów, zgłaszający mogą skorzystać z pomocy punktu informacyjno-konsultacyjnego Urzędu Miasta Olsztyna.

5. Złożony projekt nie może przekraczać limitu środków przeznaczonych na realizację zadań w danym roku.

➤ *Jak głosować?*

Głosujemy po prostu wybierając najważniejsze naszym zdaniem projekty. Jeden osiedlowy i jeden ogólnomiejski. Elektronicznie i tradycyjnie. Elektronicznie za pomocą telefonu lub tabletu lub komputera. Odwiedzamy stronę www.glosujobo.olsztyn.eu i postępujemy zgodnie ze wskazówkami zawartymi na stronie. Instrukcję głosowania można też pobrać ze strony www.obo.olsztyn.eu
O głosowaniu mówią też zasady olsztyńskiego budżetu partycypacyjnego:

- § 8.** 1. Mieszkańcy i mieszkanki, którzy ukończyli 15 rok życia wybierają projekty do realizacji poprzez głosowanie.
2. Podczas głosowania należy udostępnić głosującym pełne opisy wszystkich projektów. Opisy projektów będą znajdować się również na stronie internetowej: www.obo.olsztyn.eu.
3. Głosowanie odbywa się drogą elektroniczną na stronie www.obo.olsztyn.eu oraz poprzez wypełnione kolejno ponumerowane karty do głosowania.
4. Na czas głosowania udostępnione będą punkty z dostępem do Internetu oraz punkty do głosowania za pomocą kolejno ponumerowanych kart do głosowania. Lista punktów oraz terminy głosowania będą udostępnione na stronie www.obo.olsztyn.eu.
- § 9.** 1. Głosujący może oddać jeden głos na projekt ogólnomiejski i jeden głos na projekt osiedlowy.

➤ *Tworzenie własnego projektu zadania do realizacji w ramach OBO.*

Wyobraźcie sobie, że w Waszej gminie mieszkańcy mogą decydować, o tym, na co samorząd powinien wydać pieniądze z budżetu miasta (gminy). Waszym zadaniem będzie stworzenie własnego projektu obywatelskiego, który będzie zaspokajał najważniejsze potrzeby Waszego otoczenia (miasta, osiedla, dzielnicy, okolic domu lub szkoły). Np. wszyscy znacie park [5], który znajduje się w okolicy. To piękny, ale niezagospodarowany teren. Zastanówcie się, jak chcielibyście, aby wyglądał? Co powinno się w nim znajdować, żeby mieszkańcy czuli się tam dobrze i chętnie spędzali tam czas. Stwórzcie jego wizualizację w formie np. prezentacji multimedialnej. Projektując go, pamiętajcie o tym, by spełnić nie tylko swoje oczekiwania, ale też innych osób, które w przyszłości będą z niego korzystały. Będziemy pracować w zespołach 4-osobowych. Każdy zespół otrzyma kartę pracy [6] ze szczegółowym planem pracy i kryteriami, jakie powinien spełnić Wasz projekt. Efekty pracy zaprezentujecie na forum klasy podczas kolejnych zajęć (za tydzień). [7] W ramach głosowania wyłonimy zwycięską koncepcję i opiszemy ją w specjalnym wniosku [8] – bardzo podobnym do tego, jaki składają mieszkańcy naszego miasta. Od prawdziwego różni się on jedynie tym, że zostały w nim pominięte kwestie finansowe. W bardzo podobny sposób wygląda proces zgłaszania wniosków w rzeczywistości. Jeśli projekt spełni wymagania formalne zawarte w zasadach OBO, zostanie poddany pod publiczne głosowanie, czyli takie, w którym wezmą udział wszyscy mieszkańcy miasta. W tym roku głosowanie odbywa się we wrześniu w dniach 12 – 27. Można głosować elektronicznie i tradycyjnie – www.glosujobo.olsztyn.eu

⁵ Może to być plac, teren niezagospodarowany lub inny obiekt wymagający rewitalizacji; powinien być konkretnym, lokalnym, realnie istniejącym miejscem.

⁶ Załącznik 1 - karta pracy powinna być w formie pisemnej, podana do wiadomości każdego uczestnika projektu.

⁷ W fazie końcowej, "zwycięzca" może być wyłoniony poprzez głosowanie lub klasa może pracować jako grupa, aby wybrać na przykład 3-5 funkcje, na które wszyscy się zgadzają. Podobnie, klasa może zidentyfikować punkty sporne: w jakich dziedzinach trudno jest dojść do porozumienia - i dlaczego?

⁸ Załącznik 2

Faza podsumowująca 10 min.

W ramach podsumowania sprawdź, jak uczniowie rozumieją omawiane pojęcia (konsultacje społeczne, budżet partycypacyjny). Zainicjuj rozmowę na temat tego, co dzieje się w naszej okolicy. Przekaż zdobyte przed zajęciami informacje dotyczące odbywających się w okolicy konsultacji społecznych.

- Czy wzięlibyście udział w takich konsultacjach?
- Czy podejmowane tematy są dla was ważne?
- O co gmina powinna pytać mieszkańców w ramach konsultacji społecznych?
- Zastanówmy się, dlaczego warto śledzić to, o co pytają mieszkańców urzędnicy i brać udział w konsultacjach organizowanych w okolicy. Jakie dostrzegacie w tym korzyści?

Autor: mgr Anna Struk, nauczyciel dyplomowany, egzaminator OKE.

KARTA PRACY
projektu rewitalizacji parku

A. Zespół realizujący:

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

B. Plan pracy:

- ✓ Etap badania sytuacji i określenia aktualnego statusu obiektu (parku).
- ✓ Zdefiniowanie propozycji – *Jeśli to zależało od nas ...*
- ✓ Opis propozycji (cechy, przemyślenia, argumenty) wraz z elementami wizualnymi.
- ✓ Wybór formy prezentacji projektu.
- ✓ Przedstawienie projektu na forum klasy (czas prezentacji maks. 10 min.)

C. Aspekty uwzględnione w projekcie:

- ✓ ruch (samochody, rowery, rolki, piesi, sklepy, parkingi),
- ✓ estetyka (dekoracje, fontanna, ławki, otwarte przestrzenie, itp.),
- ✓ środowisko naturalne (drzewa, trawa, kwiaty, itp.),
- ✓ elementy symboliczne (rzeźby, przestrzenie reklamowe, symbole religijne),
- łatwość obsługi (dostęp do osób, które mają trudności z chodzeniem)
 - ✓ toalety publiczne,
 - ✓ kultura (rynki, imprezy, pochylnie dla skaterów, scena itp.).

D. Forma projektu:

Lekcja daje szerokie pole do wykorzystywania różnych narzędzi, z uwzględnieniem nowych technologii. Oto kilka przykładów:

- ✓ zdjęcia cyfrowe (np. z telefonu komórkowego), funkcja przeglądania zdjęć i przybliżania detali; obróbka zdjęć (np. PaintShop), zaznaczanie sugerowanych zmian na zdjęciu; collage robione z kilku zdjęć,
- ✓ rysowanie ręczne,
- ✓ program PowerPoint z wykorzystaniem zdjęć, tekstów, filmów video,
- ✓ budowanie modeli LEGO,
- ✓ budowanie trójwymiarowych obiektów w Google.

E. Termin realizacji: 7 dni

**Formularz zgłoszeniowy
proponycji zadania do III edycji Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego**

(Prosimy czytelnie wypełnić formularz, podać dane umożliwiające kontakt do wnioskodawcy oraz podpisać)

1. Tytuł zadania *(nie więcej niż 15 słów)*

.....
.....
.....

2. Rodzaj zgłaszanego zadania

lokalne

osiedle :

- Brzeziny Dajtki Generałów Grunwaldzkiego Gutkowo Jaroty Kętrzyńskiego
 Kormoran Kortowo Kościuszki Likusy Mazurskie Nad Jez. Długim Nagórki
 Pieczewo Podgrodzie Podleśna Pojezierze Redykajny Śródmieście Wojska Polskiego
 Zatorze Zielona Górka

ogólnomiejskie

3. Opis zadania *(Proszę opisać, co dokładnie ma zostać wykonane oraz wskazać lokalizację proponowanego zadania)*

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Uzasadnienie realizacji zadania (Proszę opisać jaki problem rozwiąże zrealizowane zadanie i jakie korzyści przyniesie dla lokalnej społeczności)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Kontakt do autorów propozycji zadania.

Imię i nazwisko	Kontakt (e-mail, telefon)	Oświadczam, że jestem mieszkanką/mieszkańcem Olsztyna i ukończyłam/łem 13 rok życia (podpis)

Zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. Z 2002 r. Nr 101, poz. 926 z późn. zm.) wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych dla potrzeb niezbędnych do weryfikacji poprawności danych w ramach prowadzonych konsultacji społecznych dotyczących Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego.

Świadomy odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań, wynikającej z art. 233 § 1 kodeksu karnego, oświadczam, iż wszystkie podane w ofercie oraz załącznikach informacje są zgodne z aktualnym stanem prawnym i faktycznym.

Wiem, że podanie danych jest dobrowolne oraz że mam prawo kontroli przetwarzania danych, które mnie dotyczą, prawo dostępu do treści swoich danych i ich poprawienia. Administratorem danych osobowych jest Prezydent Miasta Olsztyna.

Podpis

.....